

žila natjecateljima za što bolji oslonac pri startu.

Akii-Bua, John (1948), ugandski reprezentativac u atletici. Pobjednik u utrci na 400 m prepone, na OI 1972. rezultatom 47,82 sek. što je bio SR do 1976. U istoj disciplini pobjedio je na Afričkim igrama 1973.

akja (fin.), alpinizam: lagane sanjke (12–15 kg) u obliku čamca izrađenog od aluminija; služe u gorskoj službi spašavanja za transport unesrećenog po snijegu i ledu. Na svakom kraju imaju dvije ručice za vuču, na dnu tri salinca i ledorez. S dodatnim kotačem mogu služiti za vožnju na površinama bez snijega i leda.

akrobacije, vježbe karakteristične po teškim, smionim i vratolomnim tjelevoježbenim podvizima. Osim u artistici, prisutne su u sp. gimnastici (vježbe na tlu i na spravama), skokovima u vodu, umjetničkom klizanju i koturaljanju, motoristici, biciklizmu, skijanju (alpske discipline, skokovi i letovi), zrakoplovnim sportovima (figurno letenje), sp. akrobatici i dr.

akrobat, 1) prvobitno, vještak u hodanju po razapetom užetu; artist u cirkusu; izvoditelj smionih i vratolomnih podviga; 2) natjecatelj u akrobatskoj gimnastici; 3) zrakoplovstvo: izvoditelj elemenata figurnog letenja.

akrobatika (grč.), prvobitno: umijeće hodanja u usponu po razapetom užetu; u novije vrijeme: vježbe koje razvijaju sposobnost gibanja u prostoru, vladanje tijelom u bespotpurnoj fazi, koordinaciju, ravnotežu, sve vrste snage, hrabrost, odlučnost, samokontrolu; a. zauzima važno mjesto u programima fiz. pripreme kozmonauta. Natjecanja u a. održana su prvi put 1939 u SSSR, gdje su objavljena i prva pravila. Poslije II svj. rata, a. su prihvatile i druge zemlje. Od 1974 održava se svake god. PS u organizaciji IFSA. U nas se natjecanja u a. održavaju od 1966 u SR Sloveniji. Natjecanja u a. dijele se na akrobatske skokove (odvojeno žene i muškarci), na muške i ženske parove i mješovite parove, ženske skupine (trojke) i muške (četvorke). U novije vrijeme održavaju se i natjecanja na trampolinu. Natjecanja mogu biti pojedinačna, ekipna te istovremeno pojedinačna i ekipna, prema slijedećem redoslijedu: obavezni sastavi, slobodni i finalni, ili samo slobodni i finalni sastavi. U finalnom dijelu nastupa samo 6 najbolje plasiranih natjecatelja s prethodnog natjecanja. Pravo nastupa imaju osobe starije od 14 god. Ženske nastupaju u gimnastičkom dresu (trikou), muškarci u majicama bez rukava ili u majicama s kratkim rukavima i gimnastičkim hlačicama; obuća: gimnastičke papuče ili akrobatske cipele. Odjeća ne smije imati ambleme ili društvene oznake. Obavezni i slobodni natjecateljski sastavi ocjenjuju se od 0 do 10 b., s točnošću u desetinkama b. Sudačke komisije sastavljene su od vrhovnog suca, 3–6 bodovnih sudaca i 1–2 zapisničara. Izračunavanje srednje ocjene je po istom principu kao i u sp. gimnastici. Natjecanje se odvija na posebnom podiju za parternu gimnastiku (vježbu na tlu), dimenzije 12 m × 12 m.

akrobatska letjelica, posebna vrsta aviona, jedrilice, modela ili zmaja namijenjena figurnom letenju. Osobine a. l. jesu: velika snaga motora, čvrstoća konstrukcije, velike granične brzine kod obrušavanja i velika pokretljivost. Većina je avionâ i jedrilica poluakrobatska, pa se s njima mogu izvoditi osnovne figure, a punoakrobatski avioni i jedrilice namijenjeni su visokoj pilotaži i natjecanju u figurnom letenju. U modela klase F 3 i F 4 konstrukcijska su rješenja prilagođena vrsti leta. Zmajevi (delta-krilo) mogu

AKESIS

J. AKII-BUA

također poslužiti za izvođenje figura. A. l. moderne koncepcije najčešće su jednokrili, jednosjedi, a dvosjedi služe za školovanje u figurnom letenju. Poznati akrobatski avioni jesu: Bucker, Jak, Pits, Z 50L i dr., a jedrilice: Lo-100, jugosl. Mačka i Soko.

akrobatska vožnja biciklom, disciplina biki-klizma; natjecatelji u vožnji na biciklu izvođe vježbe spretnosti, ravnoteže i snage; bodeje se težina i skladnost izvođenja vježbi. Vozi se na posebnim biciklima propisanih dimenzija u dvoranama ili na otvorenom prostoru na površini vel. 9–12 m × 12–16 m. Natječe se u disciplinama pojedinačno, parovi, četvorke i šestorke. U vožnji parova jedan vozač sjedi u sedlu, a drugi sjedi ili stoji na njegovim ramenima, u vožnji četvorki i šestorki izvođe se različite kombinacije i likovi. U natjecanju pojedinačno i parova izvodi se 25 vježbi u 8 min, u natjecanju četvorki i šestorki 30 vježbi. Sudačku komisiju čine mjerilac vremena i 4 bodovna suca, od kojih 2 ocjenjuju težinu vježbi a 2 izvođenje vježbi. PE se održava od 1895, a PS od 1960 samo u pojedinačnoj vožnji za muške i ženske.

akrobatske različnosti, vježbe u parovima, četvorkama i većim grupama vježbača. Mogu se izvoditi na strunjačama ili bez njih u dvoranama, na igralištu, livadi, snijegu i vodi. To su neke vježbe oblikovanja (nošenje su-

AKROBATSKA VOŽNJA BICIKLOM

vježbača u parovima, vožnja kolica, jahanje konja ili deve itd.); elementi sp. gimnastike (skokovi i preskoci – zgrčka, raznoška, kolut, premet i dr.) te vesele (zabavne) različnosti i neke elementarne igre (kornjača, žaba, lanac, stonoga, valjanje debla, vrtuljak, bacanje ribice i dr.).

akrobatski model zrakoplova, model s motorom ili bez motora, predviđen za polijetanje i slijetanje, namijenjen izvođenju određenih figura za vrijeme leta. Opće karakteristike a. m. z. za natjecanja (rekordi ne postoje) jesu: najveća masa u letu = 5 kg, najveća noseća površina = 150 dm², najveći radni volumen motora = 10 cm³; motor mora imati prigušivač zvuka. A. m. z. mogu biti kružno-upravljeni (klasa F2 B) ili radio-upravljeni (klasa F3 A). Za natjecanja u klasi F2 B model mora imati 15–25 m dugu žicu za upravljanje. Kod klase F3 A natjecatelj-modelar mora osim općih uvjeta imati model sastavljen od gotovih dijelova ili da cijeli model izradi sam i da ugradi uređaje za upravljanje; opterećenje može biti 12–75 g/dm². Modeli maketa klase F4 u natjecanjima obuhvaćaju i figure za vrijeme leta.

AKROBATSKE RAZLIČNOSTI, vježba u paru